

קיימות מקומית הלכה למעשה: לעשות לימוד מהשימושיות

ד"ר חגית אולנובסקי, מרצה באקדמית אחוה

בכל משרה בשירות הציבורי או בחברות מסחריות. במהלך הלימודים רוכשים הסטודנטים ידע תיאורטי וניסיון מעשי במגוון תחומים: כלכלת סביבה, תכנון בר קיימא, משפט סביבתי, ניהול סיכונים בריאות וסביבה, חקלאות תומכת סביבה ותזונה בת קיימא, ועוד. כדי שהתואר בקיימות יהיה שימושי ומועיל גם לסטודנט וגם לחברה, הלימודים מתקיימים בחיבור מתמשך לשטח: עם דגש על המרחב העירוני, הכפרי והפריפריאלי סביב המכללה, תוך התמודדות עם דילמות הכרוכות במצב הלחימה המתמשך מאז ה-7 באוקטובר והשפעותיו על הסביבה ועל החברה בישראל, ולא פחות חשוב מכך - עם מבט זהיר אך אופטימי לעבר העתיד, וידיעה ברורה שניתן לשנות את המצב ולשפר את הסביבה שלנו כאשר מאמצים את הכלים המתאימים ורוכשים את הידע הדרוש. התואר השני בקיימות במרחב העירוני והכפרי נבנה במיוחד לשם כך, והוא כולל עבודות סיום קורסים ופרויקט מעשי המצטברים ביחד ל"תיק עבודות" המוכיח את יכולותיו של בוגר התוכנית.

רוצים טעימה מהתואר? מוזמנים להצטרף בסמסטר ב' (אפריל-יולי 2024) לקורסים הבאים:

1. יזמות, מנהיגות ואימפקט חברתי - סביבתי: ד"ר חגית אולנובסקי תלמד כיצד מובילים יזמות וסטרטאפים חברתיים-סביבתיים בישראל, מהם התנאים להצלחה ואיך משיגים אימפקט מירבי לשיפור מצב החברה והסביבה. הקורס כולל סיור ופגישות עם מרצים אורחים.
2. קיימות הלכה למעשה ככלי פיתוח בשלטון המקומי: ד"ר מיכל צרפתי תלמד מגוון שיטות ופעולות ישימות לקידום ופיתוח השלטון המקומי בישראל תוך הטמעת הקיימות בפעילות הרשויות המקומיות. שני הקורסים פתוחים לקהל הרחב בשנה זו, ולאחר עמידה במטלות הקורסים, מקנים נקודות זכות ויוכרו למי שירצה ללמוד לתואר שני בקיימות.

לפרטים נוספים *3622

כמות עצומה של פלסטיק מועברת להטמנה לאחר שימוש קצר יחסית, על אף שניתן להשתמש בו כחומר גלם ממוחזר המחליף חומר גלם בתולי. הקרן לשמירת ניקיון, הממומנת באמצעות כספי הארנונה של תושבי ישראל, הייתה יכולה לממן איסוף של שימשוניות לאחר הבחירות באמצעות מערכי האיסוף של הרשויות המקומיות, אולם האפשרות אפילו לא נשקלה. "קיימות" היא היכולת שלנו לשמר את הקיים עבור הדורות הבאים, כלומר לחיות היום תוך כדי שמירה על המשאבים הקיימים בכדור הארץ עבור ילדינו ונכדינו. פסולת שמוטמנת היום באדמה לא תעלם ולא תתפרק במשך דורות רבים, ולכן ראוי להתאמץ להפחית את כמויות הפסולת המוטמנת. אולם באיזה מחיר? מהן העלויות הסביבתיות של מחזור פלסטיק? מהן התועלות הסביבתיות של הפחתת הצריכה המיותרת של מוצרים זולים מסין? השאלות החשובות הללו הן חלק קטן מהסוגיות אותן לומדים בתואר השני בקיימות במרחב העירוני והכפרי במכללה האקדמית אחוה. הקיימות פוגשת אותנו הלכה למעשה בכל רגע בחיים: ההחלטה היכן לגור, כיצד להגיע לעבודה, מה להכין לאכול ואיך להפריד את הפסולת בבית. תואר מתקדם בקיימות נותן יתרון משמעותי

מפסולת שאינה פלסטיק, ואף להפריד בין השימשוניות ובין סוגים אחרים של פלסטיק - כיוון שמחזור של יותר מסוג אחד של פלסטיק באותו תהליך פוגע באיכות חומר הגלם הממוחזר. מכיוון שאין חובה בחוק, מעט מאוד רשויות מקומיות בישראל טורחות לאסוף את השימשוניות ולהעביר אותן למחזור מסודר. רוב מוחלט של השימשוניות מועבר להטמנה יחד עם פסולת מעורבת, וגורם לנזק סביבתי מתמשך לאורך שנים רבות. אז מה אפשר לעשות עם השימשוניות? יש יזמים חברתיים-סביבתיים הטורחים לצאת לאיסוף שימשוניות בבוקר שלמחרת הבחירות, ומעבירים אותן ל"שימוש חוזר" באמצעות שימוש בצד האחורי של השימשונית לצורך ולפרסום שלט חדש. כך חוסכים הרפסה של שלטים על פלסטיק חדש, נוסף. יזמים אחרים אוספים את השימשוניות ל"שימוש אחר": תופרים מהן תיקים חזקים ועמידים, ומוצרים נוספים. זהו שימוש שונה מהשימוש המקורי של השימשוניות כשלטי חוצות, אבל זה בהחלט שימוש מועיל לאדם ולסביבה. אולם כל הפתרונות המבורכים האלו נעשים ביוזמה מקומית ובקנה מידה קטן מידי. כדי ליישם איסוף מסודר של רוב השימשוניות לאחר הבחירות יש לתת תמריץ לרשויות המקומיות לעשות כך, וכיום אין שום תמריץ כזה!

הבחירות לרשויות המקומיות הסתיימו ברוב הרשויות, ובחלק קטן מהרשויות יערך סיבוב הצבעה שני לבחירת ראש הרשות בעוד כמה ימים. לצד הצלחת הבחירות וחשיבות מימוש הזכות הדמוקרטית של כל תושב לבחור או להיבחר, הבחירות מייצרות כמויות עצומות של פסולת: החל מפתקי הצבעה, דרך הקלפיות והפרגודים, ועד שלטי החוצות העצומים הנתלים ברחבי הרשות המקומית. חלק מפתקי ההצבעה העודפים מועבר למפעלי מחזור נייר והופך לנייר טואלט המשווק בישראל. אולם ללא הפרדה בין נייר לפלסטיק ולחומרים אחרים, לא ניתן למחזור או לעשות שימוש חוזר ברוב הפסולת שנוצרה במהלך הקמפינים לבחירות. במרבית הרשויות המקומיות ניתן למצוא בסמוך לקלפיות בבוקר שלאחר הבחירות ערמות גדולות של חומרי תעמולה ושלטים קרועים. האם ניתן להקטין את הנזק העצום לסביבה של התהליך הדמוקרטי החשוב הזה? חלק גדול מערימות הפסולת מורכב משלטי חוצות ("שימשוניות") העשויים פלסטיק ולכן עמידים לפגעי מזג האוויר. חלקם היו תלויים ברחבי הרשות המקומית במשך שבועות או חודשים רבים, חלקם נתלו רק בבוקר הבחירות בסמוך לקלפי וכבר באותו ערב הפכו לפסולת בעלת פוטנציאל נזק לסביבה. על אף עמידות יחסית של הפלסטיק בו נעשה שימוש להדפסת השימשוניות, במצב בו השימשוניות ימשיכו להיות חשופות לשמש, לגשם ולרוח, יתפוררו חומרי הדיו וחלקיקי פלסטיק קטנים ויתפזרו בסביבה. אנחנו, התושבים, ננשום את החלקיקים המזהמים הללו. זהו סיכון בריאותי לאדם וגם סיכון סביבתי למערכות האקולוגיות. באופן תיאורטי ניתן למחזר את השימשוניות באמצעות גריסה לחלקיקי פלסטיק קטנים בהם יעשה שימוש לייצור של מוצרי פלסטיק גדולים יחסית: פחי אשפה, צינורות וטפטפות, כסאות פלסטיק וכדומה. גם תהליך המחזור וגם תהליך ייצור המוצרים מחומר הגלם הממוחזר נעשים בישראל, אולם לצורך כך יש לאסוף את השימשוניות בנפרד